

Innlandet fylkeskommune
Postboks 4404 Bedriftssenteret
2325 HAMAR

Vår saksbehandler
Astrid Simengård
61 05 18 05

Vår dato
15.08.2024
Deres dato
08.05.2024

Vår referanse
24/00399-3
Deres referanse
2022/14266-10

Innlandsstrategien 2024-2028(2035) - Høring

Høringsinnspill fra Innlandet Bondelag

Innlandet – eventyrlige muligheter

Innlandsstrategien er et overordnet og viktig dokument for Innlandet som skal vedtas av fylkespolitikere og være gjeldende for fylket, lokalpolitikere og andre aktører i ulike partnerskap. Kunnskapsgrunnlaget for Innlandsstrategien peker på utfordringer og muligheter for Innlandssamfunnet, men er ikke uttømmende.

Nytt kunnskapsgrunnlag for landbruket er rett rundt hjørnet og vil også danne grunnlag for prioriteringer og satsinger i Innlandet.

Vi har med andre ord mye kunnskap, men også ulike planer og programmer som grunnlag for strategien. **Det er utfordrende å navigere i landskapet av planer og strategier, og vi trenger en oversikt kart som viser hva som foreligger og sammenhengen mellom dem.**

Innlandet har meldt interesse for å være pilot på matproduksjon og beredskap. En tankegang rundt dette bør også gjennomsyre Innlandsstrategien.

Kap 1

Innlandet er det største landbruksfylket i Norge og er en betydelig bidragsyter for norsk matforsyning, men også for levende bygder, reiselivet og beredskap på et bredt felt. Matforsyning blir ofte tatt som en selvfølge, også i offentlige planer, men de siste års hendelser har snudd noe på dette. Totalberedskapskommisjonen og Riksrevisjonen har satt sårbarheten på kartet, både når det gjelder tilgang til innsatsfaktorer, produksjon og transport, samt hva dette betyr for samfunnssikkerheten.

NATOs fjerde basiskrav sier: «Stabil mat- og vannforsyning». Her må det understrekes at matforsyning handler om mer enn tørrvarelager. Det handler om sikkerheten for en løpende matproduksjon, og at den opprettholdes i alle deler av fylket.

Det er helt avgjørende og grunnleggende for eventyrlige muligheter for Innlandet at vi beholder og videreutvikler Innlandslandbruket!

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Samtidig som vi får økt bevissthet om viktigheten av et aktivt landbruk, hersker det en stor usikkerhet om framtida for mange i næringa. Det blir helt avgjørende å gi dagens og framtidens bønder troen på ei framtid som matprodusenter. Helt konkret er kanskje vår største bekymring nå overgangen fra bås fjøs til løsdriftsfjøs, hvor mange som blir med over og får lønnsom drift etter store investeringer. Vi er det fylket i landet som har flest bås fjøs, og tempoet i bygging per nå tilsier at det blir et stort frafall av melkeprodusenter. Det er viktig å ha i mente at melkeproduksjonen, med sin intensive drift og store ringvirkninger, utgjør en grunnplanke i landbruket. Den danner også basis for alle Innlandets meierier, og sammen med annet husdyrhold, for slakteri- og kjøttforedlingsvirksomhet.

I strategien pekes det på gjennomgående på muligheter og nyskaping, blant annet her i innledningen: «Innlandsnaturen er en ressurs som gir grunnlag for nyskaping og arbeidsplasser innen jordbruk.» Vi vil påpeke at nyskaping skjer gjennom kontinuerlig forskning og utvikling av den verdiskapinga som allerede skjer i næringa, og at vi i Innlandet har viktige motorer på dette feltet, slik som Norsk Landbruksrådgiving og produsentveiledere som gir tilpassa forskningsbaserte råd direkte til gårdbrukerne, gjennom det store avlsmiljøet i fylket, vi har viktige kompetanseinstitusjoner som Høgskolen i Innlandet, NIBIO Apelsvoll og Fjellandbrukssenteret. I tillegg er det viktig å bevare og videreutvikle naturbruksskolene og Fagskolen i tråd med behovet i næringa.

Kap 2

Det påpekes her at jord- og skogbruket gir grunnlag for innovasjon og verdiskaping gjennom en videreutvikling og styrking av landbruksmiljøene. Vi vil påpeke at landbruket er hjørnesteiner i svært mange av Innlandets kommuner, og at primærproduksjonen danner grunnlag for næringsmiddelindustri og treforedling og andre ringvirkninger som samlet utgjør et vesentlig grunnlag for Innlandets bosetning og verdiskaping. Framover vil det kreve enda større samhandling og kunnskap rundt sammenhenger for å sikre et bærekraftig landbruk basert på de stede ressurser vi har.

Blant annet vil det kreve at vi gjør aktive valg mht status for matproduksjon og matproduserende arealer. Her kommer blant annet flomsikring av jordbruksarealer opp mot «la vannet flyte fritt» og dyrka og dyrkbar mark opp mot vern og naturrestaurering. Beitedyr i inn- og utmark er god ressursutnyttelse samtidig som det er viktig for artsmangfoldet.

Vi ser også at spørsmål om naturregnskap og naturrestaurering fort kan komme til å skje på bekostning av dyrka og dyrkbar mark. Det er viktig å ha en bevissthet rundt at matproduksjon forutsetter at arealene til matproduksjon opprettholdes, og at det gjøres aktive prioriteringer i favør av å bevare dyrka mark.

Under avsnittet om industrien påpekes det at det er viktig å videreutvikle industrien som finnes her i dag. Det er vi helt enige i. Viktige eksportprodukter som landbruket bidrar med, er semin fra gris og ku. Her ligger det større potensialer, og vi ser at Norsvin og Geno er offensive til å ta i bruk ny teknologi for å lykkes hjemme og ute. Det er videre viktig å huske at det å demme opp for import fra utlandet er like viktig som å satse på eksport, og at en økt sjøforsyning av mat i Norge bidrar til det.

Under kapittel 2.4 savner vi bærekraftsmål nr 2: Utrydde sult. Dermed mangler også et punkt om løpende matproduksjon under infrastruktur. For å sørge for løpende matproduksjon må man sikre hele verdikjeden, inkludert behovet for kunnskap/kompetanse, sikre varestrømmer og forsyningslinjer.

Under samme kapitel, for veg og bane, må det understrekes viktigheten av å opprettholde og vedlikehold av veg og bru for å sikre varestrømmer i hele verdikjeden.

Kap 3 Strategiske valg

Vi venter på en ny verdiskapingsrapport og kunnskapsgrunnlag for landbruket. Dette vil danne grunnlaget for hvor det er nødvendig å sette inn ekstra innsats i forhold til matproduksjon og verdiskaping fra jord og skog.

Innlandet Bondelag mener en helhetlig strategi for en løpende matproduksjon i hele Innlandet må være altovergripende. Dette innebærer å bidra til gode rammevilkår som forutsigbare arbeidsforhold og gode inntekstmuligheter samt en matnyttig arealbruk gjennom:

- Målretta politisk påvirkning for best mulig rammevilkår for matprodusenten
- Sikre matjorda mot nedbygging, flom og gjengroing
- Bidra til at landbruket gjennomfører klimatiltak og klimatilpasninger.
- Sikre at utmarksbeitene kan brukes gjennom aktiv og målretta rovviltforvaltning og balansering av hensynet til friluftsliv og hyttebygging
- Bidra til kompetansebygging og rekruttering til næringa gjennom hele skoleløpet og hele verdikjeden
- bidra til at Innlandet viser stolthet over egen produksjon og styrker fylkets verdiskaping gjennom innkjøpsordninger og veiledning mot offentlige kantiner og institusjoner

Kap 4 Samarbeid, partnerskap og nettverk

Innlandet Bondelag er med i Partnerskap Landbruk, i Fylkesberedskapsrådet, samt med i et samarbeid om forsvaret og matproduksjon. I tillegg har vi løpende kontakt med myndigheter, organisasjoner og næringslivet om ulike saker og satsinger.

For å sikre en fortsatt løpende matproduksjon og beredskap, er det viktig at næringa blir involvert og tatt med på råd på alle nivå.

For den enkelte bonde blir det viktig å være i et godt produsentmiljø og ha muligheten for nettverksbygging med andre produsenter, klynger og kompetansemiljøer innen alle fagfelt.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Elisabeth Gjems
fylkesleder

Astrid Simengård
organisasjonssjef